

Uitleg examen Nederlands gemengde leerweg

Het examen Nederlands voor de gemengde leerweg bestaat uit leesteksten en kijk-/luisterteksten (en vaak ook een advertentietekst) waarover vragen worden gesteld. Daarnaast krijg je een schrijfofdracht. Deze schrijfofdracht is al jaren een zakelijke e-mail, maar het zou ook een zakelijke brief of een artikel kunnen zijn. Het is dus belangrijk dat je dat ook oefent. Het hele examen Nederlands is op papier.

Hieronder staan een aantal zaken die belangrijk zijn in de voorbereiding/vaak terugkomen in het examen. Let op, dit is slechts een korte samenvatting. Het is belangrijk dat je goed oefent, bijvoorbeeld op Facet online of examenblad.nl

Onderstaande punten zijn belangrijk wanneer je over een tekst vragen moet beantwoorden, maar zijn ook handig om te weten wanneer je zelf een tekst schrijft. Daarnaast vind je hieronder voorbeelden van/aandachtspunten voor de schrijfofdrachten.

Indeling van een tekst

De inleiding

De kern

Het slot

De inleiding en het slot zijn vaak één alinea. De kern bevat vaak meerdere alinea's. In de inleiding kan de schrijver bijvoorbeeld een voorbeeld noemen of de aanleiding tot het schrijven van de tekst. In de kern lees of schrijf je waar het eigenlijk om gaat. In het slot trekt de schrijver een conclusie of een korte samenvatting.

Tekstrelaties en signaalwoorden

Een schrijver brengt samenhang aan in zijn tekst. Dat doet hij door **tekstverbanden of tekstrelaties** aan te brengen tussen woorden, zinnen en alinea's. Op het examen kan bijvoorbeeld gevraagd worden wat twee alinea's met elkaar te maken hebben.

Een tekstrelatie kan duidelijk worden door een **signaalwoord**. In het schema staat welke **tekstrelaties en signaalwoorden** je moet kennen.

signaalwoord	tekstverband	voorbeeld
Doordat, daardoor, waardoor	Oorzaak- gevolg	Doordat het sneeuwde, had de trein vertraging.
Om, om.... Te, door middel van	Doel – middel	Je moet op tijd beginnen met leren om het examen te halen.
Zo, zoals, bijvoorbeeld, neem nu	Uitspraak - voorbeeld	Hij wil een nieuwe mobiele telefoon, bijvoorbeeld een Samsung.
Maar, echter, niettemin, daarentegen, toch, hoewel	Tegenstelling	Hoewel ik verkouden ben, ga ik toch hardlopen.
En, verder, ten eerste, ten slotte, vervolgens, ook, bovendien	Opsomming	Ik heb les tot twee uur. Verder heb ik training van handbal en moet ik ook nog huiswerk maken.
Als, indien, mits, tenzij, wanneer	Voorwaarde	Als je lief bent, mag je met me mee.
Omdat, daarom, want	Reden of argument	Ik ging naar de stad, omdat ik een nieuwe broek nodig had.
Dus, concluderend, hieruit volgt	Conclusie	Ik heb je nu precies verteld hoe het zit. Ik heb dus echt geen zin om mee te gaan.

Hoofdonderwerp en hoofdgedachte

Iedere tekst heeft een **onderwerp**. Dat is het antwoord dat je geeft op de vraag: waar gaat deze tekst over? Het onderwerp kan je in één woord of in een paar woorden aangeven. Een tekst kan meer dan één onderwerp hebben. Het belangrijkste onderwerp noem je het **hoofdonderwerp**.

De **hoofdgedachte** van een tekst bestaat uit één zin die precies weergeeft waar het de schrijver in die tekst om gaat. Een aanwijzing vind je meestal in de titel of in de eerste of laatste alinea.

Bij een meerkeuzevraag naar de hoofdgedachte van een tekst kom je tussen de foute antwoorden vaak zinnen tegen die op zichzelf wel juist zijn, maar geen betrekking hebben op de hele tekst. Ze geven bijvoorbeeld een redelijke samenvatting van een paar alinea's of ze hebben betrekking op een voorbeeld uit de tekst. Let dus goed op: de **hoofdgedachte** en het **hoofdonderwerp** van de tekst hebben altijd betrekking op de hele tekst.

Voorbeeld zakelijke e-mail:

Geachte heer Schouwstra,

Mijn naam is David Kajadoe. Ik ben 16 jaar oud en komende zomer wil ik graag samen met mijn vrienden komen kamperen op uw camping. Graag zou ik u hierover een aantal vragen willen stellen.

Ten eerste vraag ik me af of we op de camping fietsen kunnen huren. We willen namelijk graag de omgeving verkennen. Verder vraag ik me af of het jongerenveldje in de buurt van het sanitairgebouw is. Dat lijkt ons namelijk wel makkelijk. Tenslotte zou ik graag willen weten of er ook een bus naar het uitgangsgebied rijdt.

Ik dank u alvast voor het beantwoorden van mijn vragen en hoop snel een antwoord van u te ontvangen.

Met vriendelijke groet,

David Kajadoe

Let op, tijdens het examen staat de aanhef (in dit geval 'Geachte heer Schouwstra') vaak al voorgedrukt. Je begint je e-mail dan dus met 'Mijn naam is...'.

Tijdens je examen staat er een heel rijtje met punten die je in je e-mail moet verwerken. Lees de opdracht daarom altijd goed!

Voorbeeld zakelijke brief:

(je naam)

(je adres)

(je postcode en woonplaats)

(je woonplaats), 9 mei 2019

(naam geadresseerde)

(adres geadresseerde)

(postcode en woonplaats geadresseerde)

Onderwerp: campingbezoek

Geachte heer Schouwstra,

Mijn naam is David Kajadoe. Ik ben 16 jaar oud en komende zomer wil ik graag samen met mijn vrienden komen kamperen op uw camping. Graag zou ik u hierover een aantal vragen willen stellen.

Ten eerste vraag ik me af of we op de camping fietsen kunnen huren. We willen namelijk graag de omgeving verkennen. Verder vraag ik me af of het jongerenveldje in de buurt van het sanitairgebouw is. Dat lijkt ons namelijk wel makkelijk. Tenslotte zou ik graag willen weten of er ook een bus naar het uitgangsgebied rijdt.

Ik dank u alvast voor het beantwoorden van mijn vragen en hoop snel een antwoord van u te ontvangen.

Met vriendelijke groet,

David Kajadoe

Als je goed kijkt, zie je dat de opbouw van een zakelijke e-mail en een zakelijke brief erg veel op elkaar lijken. De zakelijke brief heeft echter een paar regels extra bovenaan staan.

Aandachtspunten artikel:

Een artikel is een tekst voor een tijdschrift, een krant of een website. Je richt je niet tot één persoon, maar tot een groot publiek. Bijvoorbeeld tot de lezers van de schoolkrant of een jongerentijdschrift.

Een artikel heeft een aantal kenmerken:

een (pakkende), niet te lange titel;

een logische indeling: inleiding, kern en slot;

een alinea-indeling;

witregels tussen de alinea's;

naam en eventuele functie.

inleiding	- Noem het onderwerp. - Probeer de lezer te interesseren door bijvoorbeeld een grapje, een samenvatting van wat je gaat vertellen of de aanleiding voor het schrijven van het artikel te noemen.
kern	Je werkt de tekst uit per deelonderwerp of per argument.
slot	Je geeft een samenvatting of een conclusie.

Samenvattingsopdracht:

Op het examen moet je ook een tekst samenvatten. In de opdracht staat hoeveel woorden je daarbij maximaal mag gebruiken. Ook staat erin uit welke 'punten' je samenvatting moet bestaan.

Stappenplan samenvatten

Stap 1: Bekijk de lijst met 'punten'. Markeer belangrijke woorden die aangeven hoeveel dingen je moet noemen. Bijvoorbeeld:

- Geef twee voorbeelden ...
- Welke redenen? Noem er meer dan één.
- De oorzaak en het gevolg van ...

Stap 2: Lees de tekst die je moet samenvatten precies. Je weet al een beetje waar je op moet letten.

Stap 3: Zoek in de tekst naar antwoorden op de vragen. Streep alleen de antwoorden aan, niet hele stukken tekst. Zet voor de kantlijn het nummer van de vraag waar het antwoord bij past.

Stap 4: Maak van de antwoorden een goed lopende tekst, in volledige zinnen. Zet de titel van de tekst boven je samenvatting.

Stap 5: Controleer of je alle punten in je samenvatting hebt verwerkt. Kijk ook of je alleen de punten hebt verwerkt en geen overbodige dingen, zoals voorbeelden, hebt genoemd.

Stap 6: Tel het aantal woorden (de titel hoeft je niet mee te tellen) en schrijf dat onder je samenvatting. Kort zo nodig je samenvatting in.

Tips:

- Meestal staan de punten in vraagvorm. Als dat niet zo is, moet je van de punten een vraag maken.
Bijvoorbeeld: In de opdracht staat: Besteed aandacht aan de twee effecten van het drinken van frisdrank.
Vraag: Welke twee effecten heeft het drinken van frisdrank?
- De vragen staan meestal in de volgorde van de tekst. Als het antwoord op punt 2 bijvoorbeeld in alinea 4 staat, dan staat het antwoord op punt 3 in een van de volgende alinea's.

Let op signaalwoorden die tekstverbanden aangeven. Als je bijvoorbeeld redenen moet noemen, let dan op signaalwoorden als *omdat*, *want* en *namelijk*.

[illegible]

Vertelperspectief:

Je ziet de gebeurtenissen in een verhaal altijd door de ogen van een of meer personen. Dat noemen we het **vertelperspectief**.

Als een verhaal begint met:

“ Ik werd wakker en zag tot mijn schrik dat de zon al hoog aan de hemel stond.”

Dan heb je te maken met een **ik-perspectief**.

Als een verhaal begint met:

“ Hij werd wakker en zag tot zijn schrik dat de zon al hoog aan de hemel stond.”

Dan heb je te maken met een **hij-perspectief**. Bij vrouwen noemen we dit natuurlijk een **zij-perspectief**.

Het **hij/zij-perspectief** geeft je meestal een breder beeld van het verhaal. Je kunt bijvoorbeeld de gedachtes volgen van verschillende personen. Bij het **ik-perspectief** kun je alleen de gedachtes van de ik-figuur volgen en ben je als lezer dus beperkter geïnformeerd dan bij een verhaal met een **hij/zij-perspectief**.

